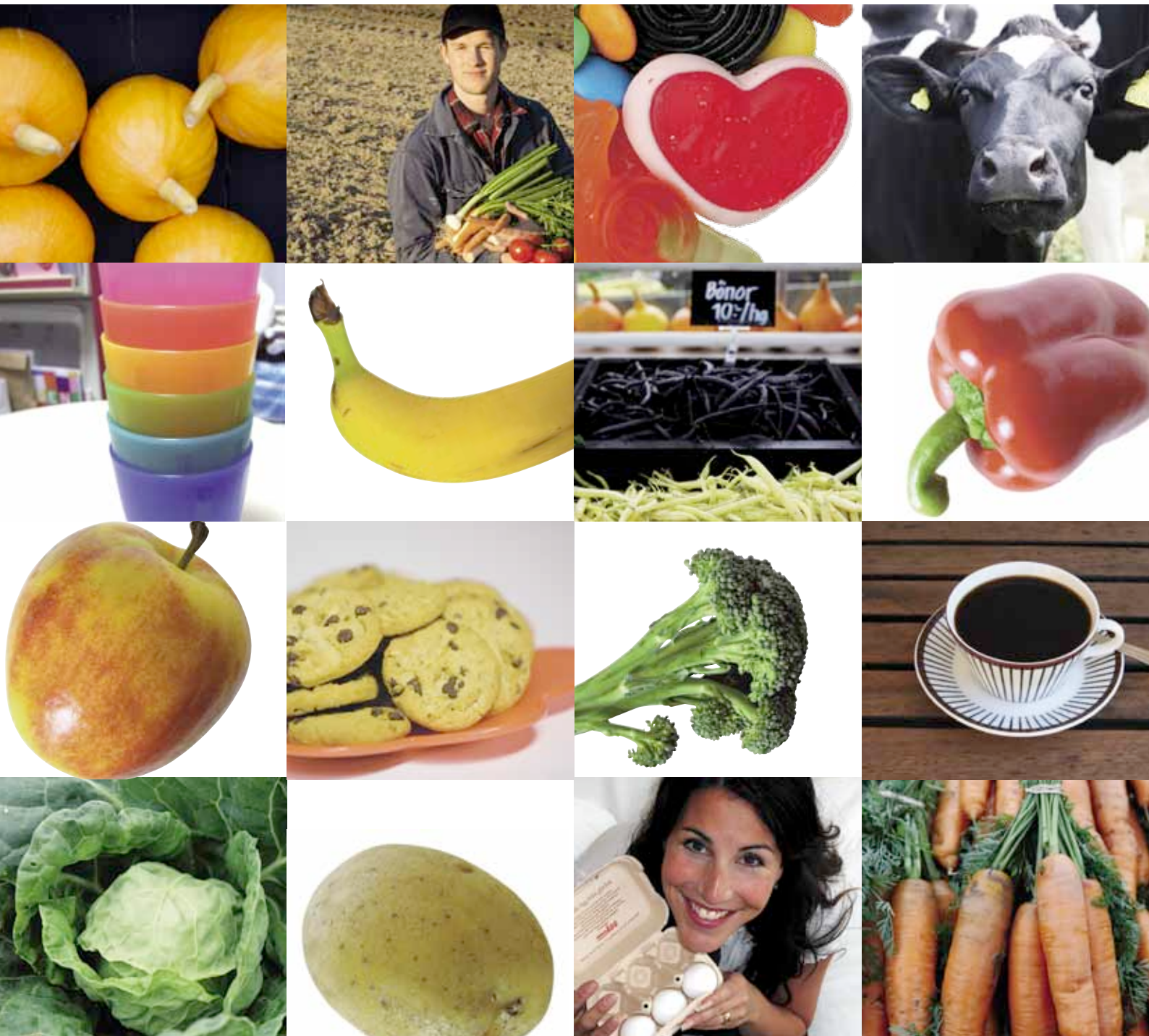

Matkvalitet

Här är Sveriges Konsumenters samlade ståndpunkter i en av våra särskilt prioriterade frågor – Matkvalitet. Målet för vårt arbete är att konsumenterna ska få ett stort utbud av varierad och prisvärd mat, goda möjligheter till valfrihet, ett ökande utbud av miljömässigt och socialt hållbara produkter.

Detta är matkvalitet

Sveriges Konsumenter gör en uppdelning mellan produktkvalitet och produktionskvalitet. Det första handlar om själva produktens egenskaper medan det andra har att göra med produktionen – hur jord och djur behandlats och hur livsmedlen har framställts.

Produktkvalitet kan vara subjektiv, hur vi upplever ett livsmedels "ätkvalitet". Vi bedömer ju maten med våra sinnen: lukt, smak syn. Men produkterna ska också ha hög hygienisk kvalitet, vara hållbara och säkra så att vi inte riskerar att få till exempel salmonella. De ska också produceras med hänsyn till miljö och klimat.

Bra kvalitet kräver tydlig och konsumentvänlig information om produkterna i butiker, på restauranger, i personalmatsalar och på institutioner som skolor, äldreboende och sjukhus. Det handlar om läsbar och begriplig innehållsdeklaration men också symbolmärkningar, där vi vill framhålla Nyckelhålet, KRAV och Rättvisemärkt.

Begreppet "matkvalitet" omfattar alltså:

- krav som måste uppfyllas av producenterna. Här ingår säkra livsmedel, det vill säga att de är fria från hälsofarliga ämnen eller mikroorganismer och att de är korrekt märkta.
- produktens egenskaper som bör uppfyllas för att infria konsumenternas förväntningar. Här ingår näringsinnehåll och egenskaper som färg, arom, smak eller textur. Även graden av färskhet är en viktig aspekt att beakta i begreppet matkvalitet.
- subjektiva egenskaper som är av betydelse för konsumenternas uppfattning av produktens kvalitet. Här vill Sveriges Konsumenter särskilt framhålla ekologiska, hälsosamma och socialt rättvisa produkter.

Pris och kvalitet

Matpriserna har stigit kraftigt de senaste åren, samtidigt har intresset för matens kvalitet ökat. Detta visar projektet Matvalet (www.matvalet.nu) som drivits av Sveriges Konsumenter, Naturskyddsföreningen, Centrum för folkhälsa vid Stockholms läns landsting och Svenskt Sigill.

Handeln över gränserna ökar och vi får in fler produkter som vi saknar erfarenhet av och information om. Beslut som berör matkvalitet fattas i EU eller på andra internationella arenor. Förutom priset har frågor som rör miljö, klimat, etik och socialt ansvarstagande blivit allt viktigare när konsumenterna gör sina val. Men utan information, en tydlig märkning och ärlighet hos livsmedelsproducenter, i handeln och på olika typer av restauranger och serveringar, är det svårt att göra medvetna val och att väga pris mot kvalitet. Begreppet "prisivärt" är viktigare än "billigt".

EU-kommissionen uppmärksammar begreppet kvalitet allt mer. Ambitionen är att EU ska bli världsledande när det gäller produktion av livsmedel av hög kvalitet där man särskilt betonar ekologi och ett gott djurskydd.

Konsumentnytta

När det gäller olika sorters tillsatser, som exempelvis azofärgämnen eller nitrit, där misstanke om skadlighet finns, bör dessa förbjudas om inte livsmedelsindustrin kan visa att det finns en tydlig konsumentnytta förenat med tillsatsämnena. Producenterna har här ett stort ansvar och borde oftare avstå från att använda tillsatser. Konsekvenser av olika tillsatser, av olika sätt att producera och hantera mat med mera kan vi inte alltid överblicka i dag. Försiktighetsprincipen bör därför tillämpas strikt i alla sammanhang där man inte har tillräcklig kunskap.

Andra områden där försiktighet bör råda är genetiskt modifierade organismer (GMO) och kloning. Livsmedel från klonade djur är inte förenat med någon nytta för konsumenten, och bör därför inte produceras. (Se för övrigt Sveriges Konsumenters ståndpunkter om kloning, antagen 2008-06-02).

En annan produktgrupp är de processade livsmedlen där tillsatser och smakförstärkare tenderar att öka på bekostnad av färska obearbetade livsmedel.

Konsumenternas möjlighet till medvetna val grundas på utbildning och kunskaper samt information om produkten. Här menar vi att råvaruproducenter, livsmedelsindustrin och handeln alla har ett ansvar för att

se till att konsumenterna får tillgång till information, framförallt i butikerna. Här ingår tydlig märkning på produkter och hyllkanter, men också utbildning av personal som kan svara på kundernas frågor. Personalens produktkunskaper bör också vara goda i restauranger, personalmatsalar och i övrigt där mat serveras på skolor, sjukhus med mera.

Konsumenter behöver också ett "kunskapslyft" när det gäller mat och matkvalitet. Det bör ske via skolan, konsumentorganisationer, på webbplatser och i andra sammanhang där konsumenter söker information. Det är viktigt att kommersiella aktörer inte blir de enda som informerar konsumenterna, att det finns en balans med mer objektiv information.

Våra krav

- **Alla ska ha tillgång till ett varierat utbud av livsmedel av hög kvalitet som är säkert, det vill säga hanterat enligt livsmedelshygieniska regler.**
- **Konsumenterna ska snabbt och enkelt ges information om livsmedlet uppfyller deras krav på produktionsmetod, ursprung eller egenskaper. Därför måste uppgifter om miljö, etik och hälsa förmedlas genom information och märkning.**
- **Tillsatser ska användas restriktivt och enbart om det finns påvisbar konsumentnytta.**
- **Restauranger och storkök ska ha personal med produktkännedom och goda kunskaper i livsmedelshygien. Bättre information ska ges om rätterna på menyerna.**
- **Statligt ekonomiskt stöd ska ges för att stimulera ekologisk produktion. Detta ger ett större utbud som på sikt bör minska prisskillnaderna mellan ekologiska och övriga produkter.**
- **Mat ska produceras utan användning av GMO och kloning.**
- **Frukt, grönsaker, mejeriprodukter, kött, fågel och fisk ska vara ärligt ursprungsmärkta. När det gäller djur ska märkningen visa var djuret är fött, uppfött och slaktat.**

- **Konsumenten ska ha möjlighet att välja olika kvalitetsnivåer på livsmedel utifrån vilka produktegenskaper som efterfrågas.**
- **Skolan ska genom förbättrad utbildning ge mer kunskap om mat och matkvalitet.**

Förutom dessa övergripande krav ställer vi också specificerade krav på olika produkter:

Kött ska produceras med iakttagande av högsta möjliga djurskyddskrav, miljö- och klimathänsyn.

Fisk och skaldjur ska inte utarma fiskbeståndet och ska vid odling födas upp med fiskfoder från hållbart fiskade bestånd. Fångst ska ske inom lagliga kvoter med metoder som inte skadar havsbotten. Den ska heller inte ge upphov till stora bifångster som kastas.

Frukt och grönt ska i största möjliga utsträckning säljas efter säsong, vilket är det bästa för att undvika negativ klimatpåverkan. De ska även odlas ekologiskt för att vara mer miljövänliga.

**Konsumenterna ska
kunna göra medvetna val**

Så arbetar vi

Sveriges Konsumenter arbetar alltid med konsumenternas bästa för ögonen. Vi slår vakt om konsumenternas intressen och verkar för att människor ges ökad möjlighet att använda sin konsumentmakt. Det gör vi genom påverkansarbete, opinionsbildning och folkbildning. Vi representerar konsumenterna i samrådsorgan och beslutsforum i Sverige, EU och i övrigt internationellt. Samverkan med andra konsumentorganisationer internationellt är här en av nyckarna till framgång.

I arbete för bättre matkvalitet påverkar vi genom att svara på remisser, representera konsumenter i olika

organ, sitta i debatter och paneler, göra anmälningar till olika branschdrivna granskningsråd och Konsumentombudsmannen, skriva debattartiklar och delta i nyhets- och debattprogram i radio och TV. Vi medverkar i nätverket Matvalet, sitter i Livsmedelsverket strategigrupp och den europeiska konsumentorganisationen BEUCs arbetsgrupp för matfrågor. Vi har även en särskild arbetsgrupp om livsmedel med representanter från medlemsorganisationerna som möts regelbundet och diskuterar aktuella frågor. Dessutom skriver vi rapporter, arrangerar seminarier och deltar i Almedalen.

Sveriges Konsumenter är en oberoende, partipolitiskt obunden paraplyorganisation med ett trettiotal medlemsorganisationer och enskilda medlemmar.

Målet är ökad konsumentmakt och att politiker, näringsliv och myndigheter alltid ska ha konsumenternas bästa för ögonen.

Genom påverkan och opinionsbildning, både nationellt och internationellt, arbetar vi för att konsumenter ska kunna göra medvetna val, inte minst för att kunna stödja en hållbar utveckling.

Sveriges Konsumenter är en ideell organisation med två dotterbolag. Det ena är Råd & Rön AB som ger ut den välkända tidningen Råd & Rön med tester och konsumentinformation. Det andra är KonsumentCentrum, som bedriver konsumentvägledning i delar av stockholmsområdet.

Mer information på www.sverigeskonsumenter.se och www.radron.se